

6. Участь у розгляді скарг населення на дії поліцейських з боку поліцейських юристів та працівників відділів кадрів, з метою їхнього аналізу та розробки стратегії запобігання в майбутньому подібних претензій населення.

7. Вивчення та імплементація наукових досліджень в галузі прикладної юридичної психології.

Це дозволить поліцейським якісно та ефективно виконувати службові обов'язки, поліпшить імідж Національної поліції України як всередині країни, так і за її межами, здійснювати свою професійну діяльність на рівні європейських стандартів, сприятиме профілактиці емоційного вигорання.

Список бібліографічних посилань

1. Медведєв В. С. Проблеми професійної деформації співробітників органів внутрішніх справ (теоретичні та прикладні аспекти) : підручник. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 1996. 192 с.
2. Орел В. Е. Феномен «выгорания» в зарубежной психологии: эмпирические исследования. *Психологический журнал*. 2001. № 1. С. 15–27.
3. Burke R. J., Greengalass E. A longitudinal study of psychological burnout in teachers. *Human Relations*. 2003. Vol. 48. Pp. 187–202.
4. Daniel J., Shabo I. Psychological burnout in professional with permanent communication. *Studia Psychologica*. 1999. Vol. 35. Pp. 412–414.
5. Kurtz D. Burnout Among Police Officers: Differences In How Male, Female Police Officers Manage Stress May Accentuate Stress On The Job // ScienceDaily : сайт. February 27, 2009. URL: <https://www.sciencedaily.com/releases/2009/02/090226110651.htm> (дата звернення: 01.03.2019).

Отримано 05.03.2019

УДК 159.9

Роман Вікторович ЄСІН,

*слухач гуманітарного факультету
Національного університету оборони України
імені Івана Черняхівського (м. Київ);*

Олександр Дмитрович ЗАЙЧУК,

*слухач гуманітарного факультету
Національного університету оборони України
імені Івана Черняхівського (м. Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДЕКОМПРЕСІЇ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ БОЄЗДАТНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТАНКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Представлено особливості психологічної декомпресії військовослужбовців. Описано систему психологічної роботи на практичному досвіді з військовослужбовцями підрозділів НАТО. Розкрито зміст поняття

психологічної декомпресії та обґрунтовано необхідність її використання для відновлення боєздатності військовослужбовців танкових підрозділів.

Міжнародний досвід свідчить, що учасники бойових дій після повернення до мирного життя можуть стати загрозою, як для власних сімей, так і для всього суспільства. За статистикою, 98 % з них потребують кваліфікованої підтримки та допомоги внаслідок впливу на них бойових стрес- факторів.

Розлади у військовослужбовців характеризуються високим рівнем конфліктності, підвищеною агресією, апатією, низькою працездатністю, загостренням та розвитком хронічних захворювань, інсультами, інфарктами, зростанням алкоголізму, наркоманії, асоціальною поведінкою, підвищенням ймовірності суїцидів, скороченням тривалості життя тощо. За відсутності психологічного супроводу бойової діяльності, психогенні втрати іноземних держав становили 250 чол. на 1000 бійців (на початку бойових дій), із стабілізацією бойових дій та належній організації психологічної роботи – зменшено в 7 раз; 30 % ветеранів війни (тих хто вижили та повернулись додому) закінчили життя самогубством; 90 % – розлучились бо дружини бачили у них небезпеку для себе та для дітей [2, с. 4–9].

Характерною особливістю самогубств військовослужбовцями – учасниками АТО та ООС є те, що вони здійснені після проведення ротації із зони бойових дій, зокрема, при перебуванні у стані алкогольного сп'яніння. Дані самогубства є типовими наслідками посттравматичних стресових розладів (ПТСР) після впливу бойових стрес-факторів.

Аналіз практичного досвіду фахівців іноземних держав (Ізраїлю, Франції, Великобританії, Латвії) щодо психопрофілактики ПТСР та суїцидів в учасників бойових дій свідчить, що найбільш ефективними методами роботи є: просвітницька робота із членами їх сімей, адже вони краще вбачають зміни у поведінці військовослужбовців та мають на них більший вплив; санаторно-курортне лікування військових та їхніх сімей і проведення медичної, медико-психологічної реабілітації.

Негативні наслідки щодо ігнорування питань реабілітації учасників бойових дій, можна спостерігати в країні-агресорі Російській Федерації, де неналежним чином відносились до своїх ветеранів власне ініційованих бойових дій (Чечні, Грузії, тощо), замість відповідної профілактичної роботи та створення реабілітаційних центрів Росія вимушена була створити окремі колонії для ветеранів, зокрема: колонія № 6 Краснодарського краю, де серед засуджених є Герої Росії та багато мають бойові нагороди.

Декомпресія – форма психологічної реабілітації військовослужбовців, які перебували в екстремальних (бойових) умовах службово-бойової діяльності, яка складається із комплексу заходів фізичного і

психологічного відновлення організму людини та проводиться з метою поступової реадaptaції військовослужбовців до звичайних умов життєдіяльності, запобігання розвитку у них психологічних травм.

Українськими психологами було вивчено досвід французьких колег по роботі з військовослужбовцями підрозділів НАТО (програма «SAS»), які виконували бойові завдання в Афганістані у 2014 році та на основі цього досвіду встановлено наступну систему психологічної роботи:

- шість місяців здійснюється повноцінна бойова підготовка підрозділів: періодичні психологічні інформування, тренінги щодо особливостей реакції психіки людини на екстремальні умови, прийоми першої психологічної допомоги, саморегуляції психоемоційного стану, згуртування військового колективу;

- три – чотири дні відбувається поступове введення в зону бойових дій (кліматична адаптація, звикання організму до психологічного напруження); надання психологічної допомоги товаришам по службі у зоні бойових дій та психологами у таборах відпочинку (за необхідності споряджаються мобільні групи з числа психологів та капеланів): дебрифінг та дефюзінг з бійцями, які перебували у силовому контакті з противником (екстремальних умовах). Психологам категорично заборонено безпосередньо приймати участь в бойових операціях;

- відбувається проходження програми «Декомпресії «SAS» (закінчення місії)» – 48–72 години;

- шість місяців особовий склад підрозділу перебуває під наглядом психологів та медичних працівників, до виконання завдань служби не залучається. Надалі, за наявності позитивних індивідуальних результатів, військовослужбовці приступають до чергової підготовки та виконання завдань служби у зоні бойових дій;

- відбувається проходження поетапної комплексної програми реабілітації військовослужбовців (протягом наступних років).

Програма декомпресії «SAS», яку було взято за основу, проводиться в Збройних Силах Франції на базі цивільного центру відпочинку (острів Кіпр). Мета програми: переключення психологічного стану особистості із зони бойових дій до звичного режиму життя; відновлення психофізіологічного стану особистості; перевірка стану здоров'я (обстеження); «скидання» внутрішнього напруження (щоб не приносити його додому, до родини) через тілесну терапію, масажі, групові тренінги, дебрифінг, фізичні вправи. Лише після проходження декомпресії, бійців направляють у пункти постійної дислокації.

Таким чином, психологічну декомпресію доцільно проводити з військовослужбовцями, що повернулися із зони ООС (АТО), зокрема з особовим складом танкових підрозділів, які переважно є найактивнішими учасниками бойових дій. Це допоможе «перемкнути» організм

військовослужбовця із бойових умов в умови мирного часу, цей період дає змогу «очистити» думки, адаптуватись до мирного сценарію життя. Подальшим напрямом дослідження ми вбачаємо розробку програми психологічної декомпресії військовослужбовців танкових підрозділів після виведення для відновлення боєздатності.

Список бібліографічних посилань

1. Бінов О. А. Методика прогнозування психогенних втрат : метод. посіб. Київ : ВГ НАОУ, 2003. 36 с.
2. Психолого-психіатрична реабілітація осіб рядового та начальницького складу органів та підрозділів внутрішніх справ, військовослужбовців з'єднань та частин Національної гвардії України, які приймали участь у бойових діях : метод. рек. / В. С. Гічун, Ю. П. Романенко, О. В. Кислова та ін. Київ : КОМПРИНТ, 2014. 34 с.
3. Слюсар І. М. Психологічна діагностика та корекція посттравматичного стресового розладу : навч.-метод. посіб. Київ : Друкарня ФПУ, 2005. 60 с.
4. Тимченко А. В. Психогени в екстремальних умовах. Боевая психическая травма и методы ее коррекции : метод. пособие. Харьков : Изд-во ун-та внутр. дел, 1995. 91 с.

Отримано 01.03.2019

УДК 159.9

Дмитро Русланович КРАВЦОВ,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПОНЯТТЯ «СТРЕСОСТІЙКІСТЬ»

Здійснено теоретичний аналіз поняття «стресостійкість». Описані види ресурсів, які необхідні людині для подолання стресових ситуацій.

Діяльність працівників поліції пов'язана з екстремальними умовами та елементами ризику для життя. Стресостійкість в поліції має пряме відношення до виконання службових обов'язків. Діяльність працівників поліції постійно пов'язана із впливом стресових ситуацій на організм. Вони мають ситуативний та тривалий характер. Тому значною складовою особистості працівника поліції є стресостійкість.

Вивченню стресостійкості приділяли увагу М. Перре, Г. Сельє, В. Аббакова, Ю. Александровський, Б. Варданян, Л. Дика, П. Зільберман М. Корольчук, О. Конопкін, В. Лебедева, В. Марішук, А. Мартинов, В. Моросанова, Р. Сгієв, Ю. Щербатих, М. Фрідман, Р. Ройзенман та інші.

Стресостійкість особистості на соціально – психологічному рівні розглядається як здатність до соціальної адаптації, успішна самореалізація, збереження працездатності тощо.